

Opsparing og beskatning

Christen Sørensen

Økonomisk Institut, Odense Universitet

SUMMARY: Savings and taxation are discussed mainly from an incentive point of view. First relations to the social security system are outlined. Next savings and taxation are discussed under an income tax and an expenditure tax system as well; main emphasis is given to taxation of capital gains. In practice taxation of capital gains creates insurmountable problems for an income tax system, taxation of savings becoming dependent on portfolio choice. These drawbacks do not characterize an expenditure tax system. In conclusion the main lines along which an incentive based savings policy could be carried out are summarized.

---

1. Indledning

Opsparing er pr. definition lig disponibel indkomst minus forbrug. Såvel i tilfælde af svingende erhvervsindkomst som ved det bortfald af erhvervsindkomst, der typisk finder sted i aldersintervallet 60 – 70 år ved overgang til pensionisttilværelse, muliggør opsparing/nedsparring derfor et over livsforløbet stabilt forbrugsforløb. I en økonomi med et velfungerende kapitalmarked vil personer/husstande ofte vælge et stabilt forbrugsforløb ud fra nyttemaksimeringshensyn. Opsparing til pensionsformål er – grundet det forudsigelige markante fald i erhvervsindkomst ved overgang til pensionisttilværelse og den givetvis typisk forventede relative lange pensionsperiode – befolkningens vigtigste opsparingsmotiv.

Pensionsspørgsmål har i de senere år optaget en fremtrædende plads i samfundsdebatten. Hertil er der en række årsager:

- efter 25 år med vedvarende opsparingsunderskud eller vedvarende underskud på betalingsbalancens løbende poster, er det ud over den generelle økonomiske politik (penge-, finans- og indkomspolitik) relevant at overveje opsparingsincitamenters samt tvungne opsparingsordninger, herunder arbejdsmarkedspensionsordninger. Det er på denne incitamentsbetingede baggrund, at emnet opsparing og beskatning diskuteres i det følgende.

- fordelingsmæssige hensyn er også relevante. F.eks. er ca. to tredjedele af lønmodtagerne, herunder især de lavtlønnede, uden anden arbejdsmarkedspension end ATP, mens ca. en tredjedel tillige har pensionsordninger i livsforsikringselskaber, pensionskasser, pengeinstitutter m.v..

- også mellem generationer opstår der fordelingsproblemer. F.eks. indebærer det især siden 1975 faldende børnetal, at der i årene efter 2010, når de store årgange fra 1940'erne passerer 67-års alderen, må imødeses en stigende samfundsøkonomisk pen-

Opsparing og beskatning

Christen Sørensen

Økonomisk Institut, Odense Universitet

SUMMARY: Savings and taxation are discussed mainly from an incentive point of view. First relations to the social security system are outlined. Next savings and taxation are discussed under an income tax and an expenditure tax system as well; main emphasis is given to taxation of capital gains. In practice taxation of capital gains creates insurmountable problems for an income tax system, taxation of savings becoming dependent on portfolio choice. These drawbacks do not characterize an expenditure tax system. In conclusion the main lines along which an incentive based savings policy could be carried out are summarized.

---

1. Indledning

Opsparing er pr. definition lig disponibel indkomst minus forbrug. Såvel i tilfælde af svingende erhvervsindkomst som ved det bortfald af erhvervsindkomst, der typisk finder sted i aldersintervallet 60 – 70 år ved overgang til pensionisttilværelse, muliggør opsparing/nedsparring derfor et over livsforløbet stabilt forbrugsforløb. I en økonomi med et velfungerende kapitalmarked vil personer/husstande ofte vælge et stabilt forbrugsforløb ud fra nyttemaksimeringshensyn. Opsparing til pensionsformål er – grundet det forudsigelige markante fald i erhvervsindkomst ved overgang til pensionisttilværelse og den givetvis typisk forventede relative lange pensionsperiode – befolkningens vigtigste opsparingsmotiv.

Pensionsspørgsmål har i de senere år optaget en fremtrædende plads i samfundsdebatten. Hertil er der en række årsager:

- efter 25 år med vedvarende opsparingsunderskud eller vedvarende underskud på betalingsbalancens løbende poster, er det ud over den generelle økonomiske politik (penge-, finans- og indkomspolitik) relevant at overveje opsparingsincitamenters samt tvungne opsparingsordninger, herunder arbejdsmarkedspensionsordninger. Det er på denne incitamentsbetingede baggrund, at emnet opsparing og beskatning diskuteres i det følgende.

- fordelingsmæssige hensyn er også relevante. F.eks. er ca. to tredjedele af lønmodtagerne, herunder især de lavtlønnede, uden anden arbejdsmarkedspension end ATP, mens ca. en tredjedel tillige har pensionsordninger i livsforsikringselskaber, pensionskasser, pengeinstitutter m.v..

- også mellem generationer opstår der fordelingsproblemer. F.eks. indebærer det især siden 1975 faldende børnetal, at der i årene efter 2010, når de store årgange fra 1940'erne passerer 67-års alderen, må imødeses en stigende samfundsøkonomisk pen-

sionsbyrde. Denne pensionsbyrde kan blive større, hvis udlandsgældens andel af BNP samtidig ønskes reduceret.

2. Samspilsproblemet

Opsparing og beskatning anskues som beskrevet primært ud fra en incitaments-synsvinkel i dette indlæg. Det er imidlertid ikke blot indkomstbeskatningen, der reducerer afkast af opsparing. En række ydelser og tilskud til pensionister er indkomstafhængige og øger herigennem den samlede marginalbeskatning¹. Som følge af aftrapningen af pensionstillæg, boligydelse og en række andre ydelser ved stigende indkomst (og formue) kan pensionister, hvis indkomst i pensionsperioden ligger inden for de indkomstgrænser, hvor disse tilskud og ydelser ydes, blive udsat for en nærmest konfiskatorisk offentlig indkomstinddragelse - også efter den nye skattereform. Dette problem, i det følgende benævnt samspilsproblemet, kan der ikke ses bort fra i denne sammenhæng. Samspilsproblemerne er nærmere diskuteret i Dansk Økonomi, maj 1986, side 166-68.

Såfremt samspilsproblemet ikke løses, eller væsentligt reduceres, er det vanskeligt at forestille sig, at samspilsramte grupper (især relativt lavtlønnede, der bor i lejebolig) kan finde det attraktivt at deltage i f.eks. en generel arbejdsmarkedspensionsordning, endsiige foretage en frivillig og betydelig opsparing til pensionsformål. Skattereformen har kun i meget begrænset grad reduceret størrelsen af samspilsproblemet; andet kunne givetvis heller ikke forventes.

3. Beskatning

Indkomstdefinitionen, dvs. regelsættet for opgørelsen af den skattepligtige indkomst, er det centrale element i ethvert indkomstskattesystem². Sammen med *indkomst målt ved forbrugsmuligheden* (det forbrug, det ville være muligt at opnå uden at forringe formuestillingen gennem den betragtede indkomstperiode) er *indkomst målt ved forbrug* yderpunkterne i de indkomstbegreber, der diskuteres i den økonomiske litteratur³. Det fremgår, at det er *opsparingen*, der adskiller de to indkomstdefinitioner. Mens opsparingen indgår i indkomst som forbrugsmulighed, indgår opsparingen naturligvis ikke, når indkomsten defineres ved forbruget.

3.1 Afkastbeskatning under forbrugsmulighedsbeskatning

Forbrugsmuligheden, der i skattelitteraturen ofte betegnes det Haig-Simons'ske indkomstbegreb, er udgangspunktet for opbygningen af indkomstskattesystemerne i bl.a.

---

1. Hertil kommer, at folkepension m.v. i sig selv reducerer tilskyndelserne til personlig opsparing.

2. Derudover er afgrænsningen af kredsen af skattepligtige, af indkomstperioden og fastlæggelsen af udskrivningsreglerne centrale elementer i udformningen af et indkomstskattesystem.

3. Se f. eks. Atkinson, A.B. & J.E. Stiglitz (1980).

Tabel 1. Klassifikation af beskatningen af kapitalgevinster/-tab på ejerboliger, andre ejendomme, aktier – bortset fra boligaktier – og rentebærende fordringer i de nordiske lande.

	Ejerboliger	Andre ejendomme	Aktier, ekskl. boligaktier	Rentebærende fordringer
Danmark	R,L,F,P,IG	R,L,F,P,IG	L,F,P,BG	F
Finland	L,F,BG	L,F,BG	F,BG	F,BG
Island ^(*)	L,F,BG	L	BG	F
Norge	R,L,F	LP	L,F,LP,BG	F
Sverige ^(*)	R,L,BG	R,BG	L,BG	L,F,BG

Anm.: Tabellen vedrører ikke de egentlige næringstilfælde. Betydningen af de anførte bogstavkoder er:

R: real beskatning i nominelle systemer

L: lempelig beskatning af kapitalgevinster

F: kapitalgevinster skattefrie

P: proportional beskatning af kapitalgevinster, der tilfalder personer og som af alm. indkomst beskattes progressivt

LP: lav proportional beskatning af kapitalgevinster

IG: kapitaltab kan ikke fratregkes – ikke engang i tilsvarende gevinst

BG: begrænset adgang til tabsfradrag i tilsvarende gevinst

Det skal understreges, at de anførte bogstavkombinationer i tabellen kun viser, at sådanne tilfælde forekommer, og ikke, at alle tilfælde kan karakteriseres på denne måde.

Note: (*) Kildeartsbeskatningen i Sverige og Island reducerer generelt adgangen til tabsfradrag.

Kilde: Nordisk Ministerråd 1987. *Nord 1987:10*. Bolig, inflation og skat, side 131.

de nordiske lande – også i Danmark, selvom skattereformen indebærer en kildeartsbeskatning med forskellig beskatning af person- og kapitalindkomst. Et hovedresultat af en analyse af skattesystemerne i de nordiske lande er, at kapitalgevinster for det første ikke beskattes i overensstemmelse med det Haig-Simons'ske indkomstbegreb (der beskattes nemlig efter realisation fremfor efter opståen) og for det andet beskattes lempeligt eller i en række betydningsfulde tilfælde – f. eks. på boligområdet – helt fritages for beskatning⁴. Det noget arbitrære i beskatningen af kapitalgevinster i et indkomstskattesystem baseret på forbrugsmuligheden fremgår også af, at reglerne varierer fra kapitalgode til kapitalgode og fra land til land, jf. tabel 1, der vedrører beskatningen af kapitalgevinster/-tab uden for de egentlige næringstilfælde.

Den sammenfatning af beskatningen af kapitalgevinster/-tab uden for de egentlige næringstilfælde, der er givet med tabel 1, viser med al ønskelig tydelighed via antallet af og forskellen i bogstavkombinationerne, at beskatningen af kapitalgevinster/-tab i disse tilfælde ikke kan udledes ud fra overordnede skattemæssige principper. Heraf

4. Kapitalgevinster/-tab regnes med fortegn med mindre andet er anført. Kapitaltabstilfældet dækkes således generelt også af kapitalgevinststilfældet, idet der i så fald er tale om en negativ kapitalindkomst.

følger også, at der aldrig bliver ro om dette område; det fremgår bl.a. af den aktuelle danske situation.

Som anført ovenfor beskattes kapitalgevinster som hovedregel efter et realisationsprincip i de nordiske lande. Med realisationsprincippet bliver den effektive beskatning afhængig af skatteydernes adfærd, jf. locking-in effekten. Dette er givetvis også en hovedårsag til, at asymmetrisk beskatning af gevinster/tab med begrænset eller ingen fradragsret for kapitaltab (betegnet med BG og IG i tabel 1) er blevet så udbredt i de nordiske lande. Begrænses fradragene ikke for kapitaltab, kan en skatteyder reducere beskatningen ved samtidig at realisere kapitaltab og udskyde dispositioner, der resulterer i konstaterede kapitalgevinster. Af tabel 1 fremgår derudover, at kapitalgevinster ofte beskattes lempeligt eller helt er fritaget for beskatning (betegnet med henholdsvis L og F i tabel 1). Dette gælder endog, selvom det i en række tilfælde kun er reale gevinster (i nominelle systemer), der beskattes (betegnet med R i tabel 1). Beskatning efter realisation fremfor efter opståen, lempelig beskatning eller skattefrihed for kapitalgevinster er iøvrigt ikke et specielt nordisk fænomen.

Den forskellige beskatning af den del af afkastet, der er kapitalgevinst, betyder, at beskatningen af opsparingens afkast afhænger af *placeringsmåden* for opsparingen.

Betegner:

a den del af det nominelle afkast, der faktisk beskattes (a er således relativt lille, når der er relativt store skattefrie kapitalgevinster),

p inflation, p.a.,

r^r realrente, p.a. ($r^r \approx r - p$, hvor r nominel rente, p.a.),

E egenkapital i aktivet,

L gæld i aktivet⁵

er den skattepligtige nominelle indkomst fra kapital placeret i et aktiv, når dette aktiv netop giver et afkast svarende til realrenten, lig:

$$a \cdot (p+r^r) \cdot (E+L) - (p+r^r) \cdot L \quad (1)$$

Den effektive skattesats i nominelle indkomstskattesystemer, der er lig skatten (der beregnes af det nominelle resultat) i forhold til det reale resultat:

---

5. Gæld kan ikke økonomisk meningsfyldt generelt henføres til enkelte aktiver. Derfor bør L fortolkes som den gæld, der kan henføres til aktivet ved den gennemsnitlige belåningsgrad. Såfremt der er kreditrestriktioner knyttet til aktivtyper, kan det være relevant at fortolke L som den gæld, der formelt hører til aktivet.

Tabel 2. Forholdet mellem reel og formel skattesats på afkast af egenkapital ved en realrente på 4 pct. p.a. i et nominelt indkomstskattesystem.

Relativ belåningsgrad: $\frac{L}{E}$	Jf. formel (3)			Jf. formel (4)		
	inflation, pct. p.a.			inflation, pct. p.a.		
	0	4	8	0	4	8
<i>Skatteandel:</i>						
<i>a=1</i>						
$\alpha^{(a)}$	1	2	3	1	1	1
$l^{(b)}$	1	2	3	1	0	-1
$S^{(c)}$	1	2	3	1	-4	-9
<i>Skatteandel:</i>						
<i>a=0.5</i>						
$\alpha^{(a)}$	0.5	1	1.5	0.5	0.5	0.5
$l^{(b)}$	0	0	0	0	-1	-2
$S^{(c)}$	-2	-4	-6	2	-7	-12
<i>Skatteandel:</i>						
<i>a=0</i>						
$\alpha^{(a)}$	0	0	0	0	0	0
$l^{(b)}$	-1	-2	-3	-1	-2	-3
$S^{(c)}$	-5	-10	-15	-5	-10	-15

Noter: (a) I dette tilfælde er der fuldt ud finansieret ved egenkapital.

(b) I dette tilfælde er der finansieret med 1/2 lånekapital og 1/2 egenkapital.

(c) I dette tilfælde er der finansieret med 5/6 lånekapital og 1/6 egenkapital.

Kilde: Nordisk Ministerråd 1987, *Nord 1987:10*. Bolig, inflation og skat, side 161.

$$t_e = \frac{t_f \cdot \text{nominel resultat}}{\text{real indkomst}} \quad (2)$$

hvor: t_e den effektive skattesats

t_f den formelle skattesats

er i det betragtede tilfælde i (1) lig:

$$\begin{aligned} t_e &= \frac{t_f \cdot (\dot{p} + r^f)(a(E+L) - L)}{r^f \cdot E} \\ &= t_f \cdot \left(1 + \frac{\dot{p}}{r^f}\right) \cdot \left(a - (1-a) \cdot \frac{L}{E}\right) \end{aligned} \quad (3)$$

Realbeskattes aktivets afkast i et nominelt indkomstskattesystem som ved eget hus i Danmark, bliver den effektive skattesats lig:

$$t_e = t_f \cdot \left(a - (1-a) \cdot \frac{L}{E}\right) \quad (4)$$

Forskellen mellem effektiv og formel skattesats er i tabel 2 beregnet for forskellige værdier af skatteandelen a , den relative belåning L/E og inflationen p idet det er forudsat, at realrenten r^r er uafhængig af den interne inflation. Placeringsmådens og dermed kapitalgevinstbeskatningens betydning kommer bl.a. til udtryk via skatteandelen a , da a kan variere fra gode til gode.

Kolonne 1-3 i tabel 2 vedrører tilfældet med nominel beskatning. Første afdeling af tabel 2 (med skatteandelen $a=1$ og med fuld nominel beskatning i et nominelt indkomstskattesystem), der bl.a. er relevant for egenkapital placeret i rentebærende fordringer, viser, at den effektive skattesats tiltager med inflationen. I inflationstider vil der derfor også opstå et *pres - et pres*, der tiltager med inflationens højde - for at gå bort fra fuld nominel beskatning af kapitalindkomst. Dette *pres*, der støttes af, at stigningen i den effektive skattesats næppe kan siges at være lovbestemt, har bevirket, at princippet om fuld nominel beskatning især er opgivet for så vidt angår afkast af egen bolig. Lempes den fulde nominelle beskatning ved en reduktion af skatteandelen a eller evt. ved overgang til real beskatning (se under kolonne 4-6), bliver den effektive beskatning foruden af inflationens størrelse nu også afhængig af den relative belåningsgrad.

Ved høje relative belåningsgrader og ved inflation bliver den effektive skattesats stærkt negativ. Ved lempelig nominel beskatning ($a=0.5$ til eksempel) bliver den effektive skattesats ved høj belåning naturligvis også negativ, selvom inflationen skulle gå i stå.

Nominel beskatning og inflation vil derfor, især når de formelle marginalsattesats er høje, betyde, at lånefinansierede køb af varige forbrugsgoder og boliger begunstiges. Dette gælder også ved kombinationen af real beskatning af afkast og fuld nominel fradragsret for renteudgifter, jf. tabel 2's kolonne 4-6. Nettoopsparingen fra husholdningssektoren vil derfor reduceres og dette vil bl.a. slå ud i en forringelse af betalingsbalancens løbende poster.

Kombinationen af nominelle indkomstskattesystemer *med undtagelser* og inflation har foruden at have forvredet ressourcfordelingen også haft betydelige fordelingsmæssige konsekvenser.

3.2 Afkastbeskatning under en direkte forbrugsskat

Som det er fremgået af det foregående volder eksistensen af kapitalgevinster/-tab i praksis betydelige problemer for afkastbeskatningen i et traditionelt indkomstskattesystem baseret på det Haig-Simons'ske indkomstbegreb. Beskatningen af kapitalgevinster er da også om noget et indkomstskattesystems achilleshæl⁶.

---

6. Det er således også beskatningen af kapitalgevinster/-tab, der volder betydelige problemer for virksomhedsskatteordningen, og som ligger bag problemerne ved at gå fra nominel til real indkomstbeskatning.

Når den direkte forbrugsskat internationalt er blevet taget op til fornyet debat siden midten af 1970'erne, hænger det først og fremmest sammen med, at det høje og stigende indkomstskattetryk i kombination med inflation (og især varierende inflation) overalt har sat det nominelle indkomstskattesystem under stærkt pres. Specielt beskatningen af kapitalgevinster/-tab volder problemer.

Beskatningen af kapitalgevinster/-tab giver derimod ikke særlige problemer i et direkte forbrugsskattesystem. Forbruges kapitalgevinsterne, beskattes de; forbruges de ikke, udløses der ingen beskatning. I et forbrugsskattesystem er der derfor heller ikke locking-in effekter knyttet til afhændelsessituationen. Hertil kommer, at kapitalgevinsterne beskattes realt, dvs. der tages hensyn til inflationen, i et direkte forbrugsskattesystem.

Den direkte forbrugsskat er nemlig født som et realt skattesystem, fordi skattegrundlaget for denne skat er årets forbrug. Værdien af årets forbrug opgøres jo netop i priser for samme periode. For den direkte forbrugsskat skal der således ikke vælges mellem et nominelt og et realt system.

Foruden ovennævnte egenskaber har den direkte forbrugsskat yderligere nogle egenskaber, der ud fra et økonomisk synspunkt er attraktive og derfor har medvirket til påny at øge interessen for dette skattesystem⁷:

- under den direkte forbrugsskat er der ikke forskel mellem renten før og efter skat. Dette betyder, at der ikke som under et indkomstskattesystem opstår hertil svarende forskelle - forskelle, der iøvrigt tiltager med inflationens højde - mellem den rente, opsparerne modtager, og det finansielle afkast, som rentable investeringsprojekter skal give. Den direkte forbrugsskat forvrider således ikke opsparings-/investeringsdispositionerne som et traditionelt indkomstskattesystem.
- finansielt afkast beskattes ens uanset placeringsmåde ved direkte forbrugsskat. Opsparings-/investeringsdispositionerne forvrides således ikke, ligesom placeringsmåden heller ikke forvrides under et forbrugsskattesystem. Der er imidlertid ud over de incitamentbetingede årsager flere andre grunde til, at det er relevant at overveje en hel eller delvis overgang til et direkte forbrugsskattesystem:
- fradragsretten for pensionsindskud med modsvarende beskatning ved pensionsudbetaling er en gammel undtagelse fra forbrugsmulighedsdefinitionen, der kan skabe større overensstemmelse mellem skattepligtig indkomst og forbrug.
- virksomhedsskatteordningen, der er et integreret led i skattereformen, kan opfattes som et skridt i retning af en direkte forbrugsskat, omend et teknisk set meget

---

7. Et direkte forbrugsskattesystem forvrider på tilsvarende måde som et traditionelt indkomstskattesystem valget mellem arbejde og fritid. Også krydseffekter af beskatningen på valget mellem forbrug/opsparing og arbejde/fritid må inddrages, se f.eks. King (1980).

ufuldkomment skridt. Virksomhedsskatteordningen er formentlig så kompliceret og ufuldkommen, at den ikke kan opretholdes.

- renteaftigten i kartoffelkuren og den debat, der har fundet sted i tilknytning hertil, tyder på, at mange anser, at forbruget bedre end indkomsten afspejler den økonomiske evne. Imidlertid er kartoffelkurens renteaftigt også teknisk set meget ufuldkommen. Selvom en person præsterer en betydelig opsparing, udelukker det f. eks. ikke, at denne person rammes næsten fuldt ud af kartoffelkurens renteaftigt!
- det indre marked vil fremover sætte indkomstskattesystemet under hårdt pres. Især vil kapitalbeskatningen komme under pres. Dette pres vil blive betydeligt hårdere end det pres, grænsehandelen udøver på punktafgifter og moms. Det er betydeligt lettere at flytte kapital end grænsevarer; et telefonopkald med lidt tilknyttet papirarbejde er her tilstrækkeligt⁸. Denne problemstilling i relation til pensionskapital og realrenteaftigt er nærmere beskrevet i Dansk Økonomi, nov. 1986, side 93-95. Forudsætningen for at slippe for direkte forbrugsskat er emigration; og i relation til denne beslutning er mobiliteten relativt ringe⁹.

Da det er en langvarig proces at analysere, drøfte og gennemføre en skattereform, er indre marked-problemstillingen måske mere pressende, end 1992-årstallet kunne lade formode¹⁰.

4. Konklusion

I ovennævnte gennemgang har det implicit været forudsat, at større incitament til opsparing også leder til lavere forbrug og dermed til større opsparing. Forudsætningen herfor er imidlertid, at substitutionsvirkningen af en større afkastsats ikke opvejes af indkomstvirkningen. Imidlertid går indkomstvirkningen kun i modsat retning af substitutionsvirkningen for personer/husstande med positiv formue. Indkomstvirkningen for personer/husstande med negativ formue går i samme retning som substituti-

---

8. Når kapitalens mobilitet over landegrænserne diskuteres, må der sondres mellem transaktioner, der indebærer en valutaomveksling, og transaktioner, hvor der ikke sker en ændring i valutaenheden, f.eks. ved kroneplaceringer i London. Uanset valutaenhed begrænses kapitalens internationale mobilitet foruden af eventuelle eksisterende restriktioner også af risikoen for, om placeringerne kan hjemtages. Mellem de højt industrialiserede lande er valutakursrisikoen formentlig af større betydning end risikoen for strammere kapitalrestriktioner. Pensionskapitaler må i vidt omfang tænkes placeret i kr.; den modtagende enhed, f.eks. et dansk datterselskab i udlandet, kan afdække sine kroneforpligtelser ved at erhverve f.eks. kroneobligationer.

9. Grænsehandel rammes også af direkte forbrugsskat, da der er tale om forbrug uanset om købet er sket syd eller nord for f.eks. den dansk/tyske grænse.

10. At virksomhedsskatteordningen blev udformet og gennemført uden en forudgående offentlig og kritisk debat er stærkt kritisabelt. Konsekvenser heraf vil snart stå langt flere klart. I øvrigt er det overraskende, så lidt økonomer har bidraget til debatten om skattereformen.

onsvirkningen. Dette er baggrunden for den gjorte implicite forudsætning, der dog kan anfægtes af empiriske resultater.

Ønskes incitamentet til opsparing, er konklusionen af ovenstående:

- de dele af social-, skatte- og boligpolitikken, der giver anledning til samspilsproblemer, må grundlæggende overvejes og omlægges.
- overgang fra det nuværende indkomstskattesystem til et indkomstskattesystem baseret helt eller delvis på direkte forbrugsskat må overvejes og evt. gennemføres.
- den offentlige sektors relative størrelse, der ligger bag skattetrykkets størrelse, må overvejes og beslutninger tages.

Øges incitamentet til opsparing, ville det i øvrigt være paradoksalt, om de nuværende uigennemskuelige regnskabsprincipper for pensionskasser, livsforsikringsselskaber o. lign. med bl. a. anvendelse af historiske priser i aktivvurderingen fastholdes. Gennemskuelige regnskabsprincipper og i tilknytning hertil et krav til pensionskasser og livsforsikringsselskaber om, at flytning af pensionskapital til en anden forvalter hverken direkte eller indirekte må pålægges afgifter, udover hvad der kan begrundes i rene »flytteomkostninger«, må være nærliggende at gennemføre. Men set i lyset af at der på skattelovgivningens område med især realrenteafgiften og virksomhedsskatteordningen er gennemført meget uoverskuelige og omkostningskrævende ordninger, er dette måske for meget forlangt.

Litteratur

- Atkinson, A.B. & J.E. Stiglitz 1980. *Lectures on Public Economics*. London.
- Det økonomiske Råd. Formandskabet 1986. *Dansk Økonomi, maj 1986*. København.
- Det økonomiske Råd. Formandskabet 1986. *Dansk Økonomi, november 1986*. København.
- King, M.A. 1980. Savings and Taxation, i: *Public Policy and the Tax System*, pp 1-35, red. G.A. Hughes og G.M. Heal. London.
- Nordisk Ministerråd. 1987 *Nord 1987:10*. Bolig, inflation og skat. København.

onsvirkningen. Dette er baggrunden for den gjorte implicite forudsætning, der dog kan anfægtes af empiriske resultater.

Ønskes incitamentet til opsparing, er konklusionen af ovenstående:

- de dele af social-, skatte- og boligpolitikken, der giver anledning til samspilsproblemer, må grundlæggende overvejes og omlægges.
- overgang fra det nuværende indkomstskattesystem til et indkomstskattesystem baseret helt eller delvis på direkte forbrugsskat må overvejes og evt. gennemføres.
- den offentlige sektors relative størrelse, der ligger bag skattetrykkets størrelse, må overvejes og beslutninger tages.

Øges incitamentet til opsparing, ville det i øvrigt være paradoksalt, om de nuværende uigennemskuelige regnskabsprincipper for pensionskasser, livsforsikringsselskaber o. lign. med bl. a. anvendelse af historiske priser i aktivvurderingen fastholdes. Gennemskuelige regnskabsprincipper og i tilknytning hertil et krav til pensionskasser og livsforsikringsselskaber om, at flytning af pensionskapital til en anden forvalter hverken direkte eller indirekte må pålægges afgifter, udover hvad der kan begrundes i rene »flytteomkostninger«, må være nærliggende at gennemføre. Men set i lyset af at der på skattelovgivningens område med især realrenteafgiften og virksomhedsskatteordningen er gennemført meget uoverskuelige og omkostningskrævende ordninger, er dette måske for meget forlangt.

Litteratur

- Atkinson, A.B. & J.E. Stiglitz 1980. *Lectures on Public Economics*. London.
- Det økonomiske Råd. Formandskabet 1986. *Dansk Økonomi, maj 1986*. København.
- Det økonomiske Råd. Formandskabet 1986. *Dansk Økonomi, november 1986*. København.
- King, M.A. 1980. Savings and Taxation, i: *Public Policy and the Tax System*, pp 1-35, red. G.A. Hughes og G.M. Heal. London.
- Nordisk Ministerråd. 1987 *Nord 1987:10*. Bolig, inflation og skat. København.